

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtok, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejeman, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri-ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Po volitvah.

II.

Propadli smo v Mariboru in Brežicah. Zakaj v poslednjem kraju, vidno je iz poročila, ktere smo v zadnjem listu priobčili, in ktere nam je poslal mož, ki je neposredno v delu bil in videl in čul lahko vse. Propad v Mariboru pak ima uzroke, ktere smo že lani spoznali, a jih odpraviti dozdej še nismo mogli. Vendar tudi pri mariborski volitvi je veselo znamenje, ki nam v bodoče zmago obeta. Trikrat smo v mariborski okolici merili svoje moči z nemškutarskimi in nemškimi silami in trikrat smo padli. Vendar ne vselej enako, ne vselej bolj; nego v vsaki novi bitvi zapazimi, da smo močnejši. V prvi smo imeli 72 glasov, drugi (lani) 84, tretji (letos) smo prišli vendar do 90 glasov. Vsi volilci so nam zvesti ostali, to so veterani, zavestni, navdušeni narodnjaki, ki bivši trikrat v borbi, vedó za kaj gre in ki se bodo zopet pomnožili (treba še 9 glasov do večine) zopet vrnili in zmagali.

Torej mariborskega slovenobistriškega in štenarskega okraja nečemo in ne mislimo nikakor izgubiti. Treba je samo časa. Množi se narodna zavest, in zemlja ki se z volilnimi agitacijami preorje, bodo nazadnje gotovo naravni sad rodila. Množi se pa tudi slovenska inteligencija, dorasta mladina, — in teh nam je silno treba. Naseljenih je pri nas mnogo Nemcev, ki nečejo umeti, da je naravno in pravično kar zahtevamo, pa mislijo, da so oni v nevarnosti; mnogo imamo svojega rodu iz starega časa in starih misli, ki se dadó voditi od navideznih materijalnih koristi, pa s tujcem hodijo proti lastni krvi. Ponemčena naša mesta se brigajo za volitve na kmetih bolj nego za svoje. V Mariboru agitira vse, kar leze ino grede, in z vsemi pripomočki, ki jih strast in sovraštvo v trenutku na roke da. Tako je bilo mogoče, da so celo v zadnjem hipu pregovorili, preplašili, ali — preplačali. Ostala nam je naposled sama pšenica.

V slovenje-graškem okraju je narodni kandidat g. Adamovič imel letos manjšo večino (samo

5 glasov) nego slednjekrat. Krivo je temu to, da iz marenberskega okraja ni bil nobeden naroden volilen mož voljen. Stalen in vrl kmečki narodnjak iz tega okraja, ki je dozdej vselej volilni mož bil in imel vpliv na svoje sosedo, pisal nam je še pred volitvami, da je letos padel, ker so ga nemškutarji očrnili, da je „klerikalen“. Je pač križ, dokler narod ne bode podučen in dokler ne bodo naši domači nasprotniki pravični dovolj, spoznati, da vodimo naroden boj. In v tem se bode moralo več storiti.

V celjskem okraju, kjer so kakor v Mariboru Nemci in nemškutarji vse žile napeli in denarja potrosili, ki nam ni za tri volitve po vseh okrajih na dispozicijo, (sploh se sme po prostem računu reči, da so nemškutarji letos več nego 20.000 gld. za volitve na spodnjem Štajerskem potrosili, od kod?) — smo zmagali, ker je narod že samozvesten in ker imamo tam veljavnih narodnjakov dovolj, ki so zanjke nastavljen od nemškutarjev, prestrigli.

O drugih faktorjih, ki so bili in nam bi utegnili še bolj škodljivi biti narodni stvari, bomo priliko dobili še obširneje govoriti. Delati pa moramo začetki za prihodnost že zdaj precej, da nas ne ujame „prekratek čas“ premalo pripravljene, kakor zdaj.

Slovenščina na kranjskih srednjih šolah.

Uradna „Laibacher Ztg.“ 7. t. m. prinaša izpisek iz protokola c. k. deželnega šolskega sveta za Kranjsko, o sklepih zarad uvedanja slovenskega jezika v srednje šole. Kranjski šolski svet je sklenil: A. Glede gimnazij.

I. Vse tri gimnazije v deželi se imajo utrkvistično osnovati, to je tako, da se učni jezik, nemški in slovenski, po predmetih vrsti.

II. Veronauk je na spodnji in zgornji gimnaziji slovensko učiti.

III. Poduk v geografiji in zgodovini se na

spodnji gimnaziji nemško, na zgornji slovensko daje, s tem obmejenjem, da se v prvem razredu pri geografiji polagoma prehaja od slovenskega na nemško.

IV. Pri klasičnih jezikih naj se učenci vadijo klasične avtorje tako na slovenski kot na nemški jezik prevajati.

V. Matematika se na spodnji gimnaziji nemško, naravoslovje in fizika slovensko prednaša; na zgornji gimnaziji se vsaj za zdaj za vse matematično-naravoslovne predmete rabi nemški učni jezik.

VI. Slovenski jezik kot predmet se uči skozi celo gimnazijo s slovenskim učnim jezikom, in samo v spodnjih razredih za učence nemške narodnosti z nemškim učnim jezikom — ali v vsakem razredu od istega profesorja.

VII. Poduk v nemškem in slovenskem jeziku kot učnih predmetih bodi vsaj v spodnji gimnaziji v eni roki, in sicer v roki učitelja enega klasičnih jezikov.

VIII. Uvedenje utrkvizma bi se začeti imelo v najnižjem razredu in bi polagoma napredovalo do najvišjega razreda.

B. Giede višjih realnih šol:

I. Učenje obeh deželnih jezikov naj bode za vsakega učenca skozi vseh 7 razredov obligatno in vzajemno, naj zastopa mesto enega izmed modernih jezikov, katerih učenje se v novih šolskih postavah o realnih šolah v načelu zahteva.

II. Italijansko naj se od tretjega razreda počenši uči kot obligatni predmet za vse učence, francoski jezik pa naj se samó kot svobodni učni predmet uči v zgornji realki.

III. Ure, ktere so po provizornem načrtu za ljubljansko realko (ddo. 31. maja 1871) določene za prvi in drugi razred italijanščini, naj se nemščini in slovenščini pridade.

VI. Pri podučevanju v italijanščini in francosčini se bosta oba deželna jezika ravno tako rabila, kakor na gimnaziji pri klasičnih jezikih.

V. Nemški in slovenski jeziki poduk naj se enemu učitelju izroči in naj bode prestavljanje

Listek.

Britka osoda.

(Bolgarska povest.)

(Dalje.)

VI.

Jaz prodam hišo ter se preselim s svojo hčerko v Srbijo, v Banjo. Težko sem se ločila od svojega domovja, od svoje hiše in polja. In kako ne, ko ti je vsak kamenček poznanec, svaka travica so-rodnica. Še dan denes ne morem pozabiti svojega vrta, kteremu sem govorila o radosti in žalosti svoje, kteri me je tolažil v otožnih dneh. Samo oni more vedeti, kako mi je bilo tačas, ktere je nesreča zadela, da mora zapustiti domovje in živeti v tujini. — Nedeljko se je oženil z mojo hčerjo, pustil vojaško službo in počel mirno živeti, odprl krčmo. Georgij ostane vojak. — Mi smo se preselili, kakor rečemo v Banjo-palanko. Ona leži ne daleč od meje. Tako je zahajal Nedeljko često v Niš in Pirod prodajati in kupovat, kar mu je bilo potrebno za trgovino. Nedeljko je ostajal tam teden, po dva tudi nekterikrat po cel mesec. Kadar se je vrnil, bil je zmirom neveseliji in žalostniji. Nijsem

ga smela poprašati, kaj mu je na sreč, a Nedeljka nij htela; ali ko opazim, da je jel piti in napivati se, nijsem se mogla zdržati, da ga ne prašam: Kaj je tebi sin? porečem mu, ti nisi več podoben samemu sebi. Zakaj se napijaš? Glej le, kako ti žena vene: ti jo boš ubil mlado in zeleno. — Nijsem v stanu ne piti v takem času. Ti morda misliš da jaz to storim zato, ker mi srce poželi, ne zato, ker mi žalost srce teži. Kader nemaš nikake pomoči, ti drugzega nič ne ostane, nego da z vinom razženeš skrb. Kaj mi če tako življenje? Nijsem se jaz rodil, da bi tako živel. Hteli smo učiniti velika dela, hteli smo osvoboditi domovino, hteli smo se biti in nij nam žal krvi, ali kaj smo storili, kaj smo izvršili. Sramujem se ljubi svoje pogledati v oči. Kakov sem jaz Bolgar, kakov Srb, kakov krščan! Sramujem se samega sebe! Da bi me ne bilo na tem svetu! . . . Treba pomagati ljubim in bratom svojim . . . — Ti si pijan Nedeljko, idi, izspi se, pa se bova potlej razgovarjala, rekla sem mu. — Nijsem jaz pijan, mati, jaz sem bolan: moja duša me boli, srce mi je otožno. Sama veš, da naši bratje in sestre ginejo, da se naša vera tlači, da nas brezbožniki z nogami tep-

tajo, da se jok in stok vdovic in sirot kakor oblak prahu k nebu dviga. Tukaj ti Turki in Črkezi, in tam drugi narod kvarijo in vero nam gnjete. Da, mati, bolje je poginuti od ostre sablje, kakor gledati, kako se rogajo naše svetinji. Treba vstati na noge junaške, ali poginiti ali očistiti zemljo od tujcev, pijavice in vsakovrstnega poganstva. — Ko je moj zet to izrekel, nijsem smela ničesar spregovoriti, ne svetovati mu, poznala sem njegovo trdo naravo, pa sem molčala; a Nedeljka je mirno gledala svojega moža, in nij spregovorila besede, tako jej je mož iz srea govoril. — Dolgo smo molčali; Nedeljko nasloni glavo na roko in počne premišljevat in tedaj sam sebi govoriti: „Tudi vi ste neumni, vi ste Bolgari? Nijste vi ljudje vi ste Cincari, vi ste babe. Kako sem se zamogel le zanesti na take kukavice! Težko narodu, ki se česa nadeja od bolgarskih čorbadžij. Ste li vi čorbadžije kristjani ali ne? Jeli vam življenje draže od vere in svobode? Veste li vi, da ste sinovi naroda bolgarskega, in da naši bratje ječe v verigah? Ali kaj vam za to mari? Naj oni umirajo, samo da vi dobro živite, kadar ste siti in pijani! Prokleti bodite vi stari lisci, župani, popi in kalugjeri (mnih)

nemških literarnih proizvodov osobiti del tega jezikovega poduka.

VI. Drugo podučevanje naj bode v dolnji realki največ v slovenskem, v zgornji realki največ v nemškem jeziku.

VII. Ako bi še dalje od zunaj učenci prihajali, naj se ustanove paralelke dveh spodnjih, po potrebi vseh štirih razredov spodnje realke, in sicer tako, da se v prostem nasledovanju razredov posebnostim slovenskemu kot glavnemu kontingentu, v paralelnih nemškemu (in italijanskemu) delu prednost daje.

I. V prvem oddelku spodnje realke se bode kakor v gimnazijah:

- 1) nemški učni jezik rabil s slovensko terminologijo in pomočjo
 - a) pri matematičnih predmetih,
 - b) pri geografiji in zgodovini.

- 2) Slovenski učni jezik z nemško terminologijo za naravoslovne stroke.

II. V nemških paralelnih razredih:

- 1) Slovenski učni jezik za zgodovino z nemško pripomočjo in terminologijo.

- 2) Nemški učni jezik s slovensko terminologijo za vse druge predmete. (Kjer bodo paralelni razredi nehali, naj se manji del ravna po večjem.)

VIII. Na zgornji realki naj bode učni jezik:

- a) nemški za vse predmete izvzemši
- b) zgodovino in zmerom v materinem jeziku učiti se imajočega
- c) veronauka.

IX. Ta organizacija bi se imela izvesti, počenši od prvega razreda spodnje realke polagoma, v obstoječih učnih sredstvih in učnih močih. Ker se po zdaj priročnih učnih močeh ne more niti v prvem razreda početi, naj se vis. ministerstvo naprosi, da učiteljstvo na ljubljanski realki tako premeni, da bode to izvedenje kmalu mogoče.

Glede šolskih knjig prosi šolski svet: 1) da se od strani ministerstva tiste nemške knjige zaznamovajo, v duhu katerih naj se priredi spisanje slovenskih. 2. Ministerstvo naj izdanje teh s subvencijo podpira.

To je torej izdelek kranjskega šolskega sveta. Na prvi pogled se vidi, da bi ga bil vsak pošten in brezstrasten Nemec za nas Slovence ugodnejega izdelal. Povsod najdemo, da se nemščini prednost daje, da se nemški jezik, ki je na Kranjskem v ogromnejši manjini nego slovanski na spodnje-Avstrijskem, povsod prvi imenuje. In vendar še nemški novinarji, posluževani od naših izrodov, upijejo o „sprachenzwangu“ in sloveniziranji in zatiranji Nemštva!

grški)! Vas ne skrbi prav nič vaša čreda, vi jo prodajate onemu, ki zanjo več daje.“ — Nedeljko, sinko sili pri sebi? prašam ga jaz, ti tako govoriš, da se te strašim! — Ne boj se mati, jaz sem pri sebi, reče on in gre iz sobe ven.

VII.

Enega dne pride Nedeljko zelo vesel domu, a v rokah drži neko pismo. — Mati, ljuba! Pri našam vama radostno sporočilo, reče; dajte uganite od koga je to pismo? — Od Georgija, rekla sem. — Od mojega brata, doda Nedeljka. — Zadelo ste, ali ne bedeti zadeli, kaj je notraj pisano. — Lepo prosimo, prečitaj ga nama takoj. — Nedeljko odpre pismo in počne čitati: „Nedeljko brate, pred vsem te prosim, pozdravi mi mater in sestro. Potem ti imam sporočiti, da sem postal podurednik (desetnik, srb.) Pričakujte me v nekoliko dneh, jaz pridem, da se vidimo in pogovorimo. V Kragujevci 1863, 20. Febr.“ Mi smo se jako vzradovali, v naši hiši postane tako veselje, kakor v največji praznik. Pričakovali smo našega gosta, ali ga nismo mogli pričakati, dan se nam je raztegnil v leto, vsak trenotek v dan. Najposled pri spe Georgij . . . Kako krasen je bil postal!

Domače in slovanske novosti.

— Za kranjskega deželnega glavarja je imenovan dr. Jakob Razlag. — Za štajerskega Moric Kaiserfeld. — Za Česko kot veliki deželni maršal knez Jurij Lobkovic (Čeh). (Za českega c. namestnika pak grof Bohuslav Chotek.) Za Moravsko: knez Hugo Salm-Reifferscheid. — Za Koroško: grof A. Goša.

— Profesor Šolar v Ljubljani je imenovan za šolskega nadzornika srednjih šol.

— V kranjskem velikem posestvu sta, kakor je bilo prej vedeti, zmagala v domestivnih volitvah dva nemška ustavoverneža: dr. Savinscheg (46) in grof Blagay (45 glasov). Narodna kandidata dr. Karl Ahačič in grof Artur Nugent sta dobila po 16 glasov.

— Iz Celja se „Pol.“ piše, da sta v zadnjem dopisu omenjen, nemškutarsko omiko karakterizujoč pamflet proti slovenskima poslancema tiskati dala dva dijaka: Pomer in Rakusch, ter da je pravda proti njima začeta. Radovedni smo tudi mi na izid te pravde. Mi čujemo, da je c. kr. glavar te grdobije sokriv, ker se je tiskala in širila baje z njegovim vedenjem.

— Nemško-ustavoverni časopisi ne mogó zadosti Slované z nizko omiko in „inferiornostjo“ napitati. Temu bedasto-zlobnemu zmerjanju odgovarja [znani nemški učenjak Karl Vogt v nemški „Tagespresse“ tako-le: „Edini Rus Kovalovski je v novejšem času veljavnejše in originalnejše v znanosti (naravoslovji) storil, nego deset nemških dvornih in tajnih svetovalcev, in če bode tako dalje šlo, bodo naši zoologi morali obesiti svojo francoščino na klin, pa se ruščine učiti, ako homo hoteli na višku znanosti ostati.“

— Belgrajski vladni list „Jedinstvo“ odgovarja znanemu, tudi v našem listu priobčenemu članku Andrašijeve „Reforme“ o jugoslovanstvu in šiba magjarsko oholost, ki meni da more kljub svoje slabosti in notranjemu neredu igrati protektorja nad Jugoslavlani. Magjarom samim, veli, treba podpore in brambe, ako hote prigraditi bodočnosti srečno prenesti.

— Poljaki v Galiciji nameravajo na akeije ustanoviti knjigo prodajalnice, ki bi spisatelje podpirala, nenarodne knjigotržce, katerim ni nič za povzdigo literature, spodrinila, in knjigotržje sploh razširila. — Večkrat se je pri nas o slabem knjigotržji tožilo; kako dobro bi bilo, da bi se pri nas možje našli, ki bi enakega kaj podvzeli.

— Najnovejši spisi ruskega generala Fadejeva so v českem jeziku izšli v Tešinu, a so bili takoj — konfiscirani.

Milina pogledati ga! Vojaško odelo mu stoji, kakor bi bilo iz njega izrastla, kakor da ne bi ga bil nikdar siekel. Jaz in Nedeljka ga počneva razgledavati od vseh strani, in obračati ga včas na to, včas na ono stran, a on se je vrtil sem ter tje, kamor sve mé hteli, pa se je krohotal. — Daj, pokaži nama svojo sabljo, reče mu Nedeljka. — Ala je sinko na tebi vse lepo, samo srajca je nekako debela, ali te ne boli od nje koža, morda te strašno reže. Ali on se je spet enako zakrohotal. — Kaj se smeješ? rekla sem mu . . . Kaj vam vaš knez ne more dati tanje in mehkeje srajce, pa še pravijo o njem, da je zelo bogat človek! — Ti si jako smešna, mati, poreče on, pa se počne na novo smejati. — Pustite človeka na miru, vzklikne Nedeljko, pustite ga, da se malo od pota spočije! Bolje bi storili, ako pohitite in natočite malo črnega vinca, in da izpečete eno pasterno (bolg. jed), kakor da ste si tu razkokodakali. Hajdi, idite, a midva se bova razgovarjala, nisva se že davno videla. — Greve jaz in Nedeljka, pa zgotovive za malo časa kosilo, in pri neseve vina, med tem sta se Georgij in Nedeljko živahno razgovarjala. — Jaz ti povem, da je nada

Dopisi.

Iz Celja. 11. sept. [Izv. dop.] Prošnje in proteste glede celjske volitve so na deželni zbor že odposlali iz Žavca, Mozirja, Ljubnega, Sevnice, Laškega s 140 podpisi volilcev. Pošljejo jih jutri še: Gornjigrad in Vojnik; tako bo blizu 200 slovenskih volilcev podpisanih iz teh trgov. Prošnja na deželni zbor je v tem smislu narejena, da naj deželni zbor volitve za trge tako prenapredi, da volijo trgi Savinske doline z Laškim in Sevnico enega poslanca; drugič, da naj se doma volitev vrši, da so za spravo in porazumljenje narodov v Avstriji, in da ne bi nikdar glasovali za poslanca od celjskih nemškutarjev nasvetovanega ali usiljenega, ker bi se morali zmerom majorizirati dati.

Iz Celjske okolice. Ne morem si kaj, de ne bi omenil nekterih mož, kateri so se pred volitvijo 7. t. m. v Celji odlikovali. Ko je zjutraj turška muzika mesto obhodila in svojo nalogo rešila, videli so se iz Vojnika trije pensionisti, ki so po mestu sem in tje hodili, kako da bi bil kak sovražnik že pol ure od mesta. Odlikoval se je posebno en mož, kateremu ljudje pravijo „Hauptmann Gaspari.“ Ta mož je imel jako opravi in letal je od ogla do ogla kakor da bi bil imel povelje barikade stavljati. Čudil sem se kako je ta mož še čvrst, akoravno v Vojniku že ene 12 let prav v lepem zdravju svojo penzijo uživa. Ta hauptman, kterega še nikoli v uniformi videl nisem, je Vojničanom kaj nadležen, in bi bil s svojo marljivostjo gotovo bolj še v kaki kasarni na mestu, kakor pa tu ljudje pravijo kako je navdušen kader šliši streljanje — gotovo si je v kaki bitki medalijo ali križec pridobil ko je tako junašk, pa nisem še videl na njegovih prsih nobene svetline, menda zato, ker je prepohleven in neče nositi, kakor njegov prijatelj pri vsaki priliki svojo zlato svetinjo na temni sukni. Ker je zdaj tako proti spravi narodov in za prusomane delal, ga bo gotovo tudi mrzilo pri c. kr. avstrijski kasi svoj penzion uzeti. — To bi bilo lepo — da bi rajše ob tem živel, kar si je prislužil.

Imamo u Vojniku še nekaj penzionistov, ktere si pa še za prihodnjic prihranimo. Neki hočejo celo ljudem v glavo utepsti, da so narodni; Bog nas varuj takih narodnjakov, ki so pri volitvah tako zoper narodne kandidate delali in še druge s svojimi bedarijami sleparijo. Sosedje! naše penzioniste sodimo po njih delih in ne po njihovih puhlih izgovorih.

Iz Vojnika (pri Celji), 11. sept. [Izv. dop.] V našem trgu je en štacunar po imenu Cotl, ki je bil pred več časom v Celji za comisa, in se je posebno na lanski pustni dan odlikoval. Napravili so celjski nemčurji maškerado in so popoldne po mestu „umzug“ imeli. Pri tem „umzugu“ je

in upanje vanje slabo, poreče Georgij, knez nam hoče pomagati in stori, kar more, ali ena lastovka ne naredi spomladi. Jaz sem bil v belem Gradu, in slišal sem vse s svojimi včesi, in videl sem s svojimi očmi. Nij tam dobro, kjer vsaki le ga svoj žep skrbi, kjer se ljudje koljejo kakor psi, in kjer vsaki gleda, kako bi hrbet obrnil svojemu bližnjemu. Pozabili so svojo dolžnost pozabili, da nekoliko milijonov ljudi britke solze toči, kjer nij dobrote in sreče. Turki vrlo dobro pravijo, ako gjavrom damo svobodo, ne bodo konji počesani, ker vsaki gjavr hoče biti ali aga ali paša, a neče delati. — Ti najbrž pretéruješ, naj brž zlo nij tako veliko, kakor se ti dozdeva, reče Nedeljko. — Bog doj da bi se motil. — Vsi ljudje se prepirajo, in koljejo, kedar nimajo nikakega dela, in kedar kaj pričakujejo, pa ne dočakajo. Tu poglej mene, kako je moje življenje? Nikako! Jezi me cel svet, nijsem sam seboj zadovoljen in zakaj? Zato, ker nimam takega posla, kakoršnega si želim, ker me srce boli, ko vidim svoje brate, ki jecé pod turškim jarmom. Da, brate moj, popadel me je ne kak strah, grize mi srce kahor kača. Jaz sem kakor pokošena trava, pa venem, ker me

hil ta človek napravljen kot kapuciner, in je jahal na oslu, kateri je imel nad repom privezan, iz papirja narejen velik šop iz slovenskih barv, za njim je šel fante in osla gnal in po kuti in po slovenskem šopku bil. Kapucin je imel v roki veliko pušico, da je bral denarje — na smeh občinstva. Tako je zasramoval narodnjake, češ, da so sami klerikalci. — Tačas so mu pa dobri Slovenci, kader mu denar nosijo!

Iz Ptujca, 8. septembra. [Izv. dop.] Znano že je, da je ustavoverna stranka na Ptujem za mesto in trge svoj sedež v deželnem zboru ohranila. Ali če ta stranka malo pravično sodi, mora priznati, da zmaga ni poštena, in ako bi iz sredstev, katerih se je pri kandidaturi dr. Jos. pl. Kaiserfelda posluževala, na moralno vrednost te stranke sklepati hteli, našla bi se velika razlika med tem, kaj je ta stranka v resnici in kaj si misli biti. Na večer pred volitvijo je bila skupščina volilcev napovedana. Volilci so bili po brilih osebno povabljeni. Nemškutarskim kričačem, kateri pa niso imeli pravice voliti, bilo je rečeno, da se slobodno zbora udeležijo; tako je bilo med povabljenimi dosti nepoklicanih, in da je to nasprotni stranki veliko koristilo, bode se skoro videlo. Skupščina je izvolila g. majorja Majer-ja za prvomestnika, in g. dr. Kaiserfeld prime za besedo. Njegov govor obrisati se nam ne zdi vredno, ker se lahko s kratkimi besedami pové: v prvem delu je sebe hvalil, našteval svoje zasluge, in posebnost naglaševal, da je bil za Gradec devet let poslanec, in da se Ptuj posebno njemu za realno gimnazijo zahvaliti ima. Zakaj ga tudi letos ne hvaležni Gračani niso hteli voliti, tega nam nij povedal, moramo tedaj verjeti, da je on v Gradcu s svojim poslanstvom „krido naredil“, in da so ga Ptujčani kot „Ausschusswaare“ prav cenó kupili. Vsak človek pa vé, da je drugo njegovo trdenje gola laž, ker v prvi vrsti se imamo za tukajšnjo gimnazijo le g. Herman-u zahvaliti, kateri je prvi to misel v deželnem zboru sprožil, in jo tako dolgo zagovarjal, dokler se ni uresničila. Sicer Ptujčani so Kaiserfeldu verjeli, in mu zato tudi strašno hvalo ploskali, in malo je bilo takih nazočih, kateri so prepričani bili, da je ta samohvala židovsko blago. Drugi del njegovega govora je bilo zasramovanje slovenskega naroda. Očitno moram reči, da nam se je gnusil govor iz ust starega grešnika, ko je sivi dr. Kaiserfeld, kateri že z eno nogo v jami stoji, sačel celi slovenski narod obrekovati, kakor star filister, ko se je laškega žvižgalca napil. „Slovenski jezik ni za šole dobro omikan, Slovenci niso dovolj knjig za šole, njim manjkajo učitelji,“ i. t. d. Še bedasteje besede je vedel ta zlahtni gospod o Slovincih povedati.

Kdo je kriv, ako ne bi imeli dovolj dobrih knjig? ni do zdaj nemški element v Avstriji vla-

dal? In ta gospod je tako nesramen, da to revščino nam očita, katero je njegova stranka zakrivila. Če pa g. dr. Kaiserfeld reče, da Slovenci nemajo zadosti šolskih moči, namreč učiteljev, to pa se pravi resnici v obraz biti. Malokter avstrijski narod ima primerno toliko in tako izvrstnih učiteljev ravno za srednje šole, kakor jih ima slovenski. Na Hrvaškem so najizvrstnejši učitelji Slovenci, kateri si vedno prizadevajo v svojo domovino priti, ali vlada jim ne da mesta, da potem nasprotna stranka lože kriči: nemate učiteljev! Na Ogerskem, v Galiciji, v nemških delih imamo Slovenci med učitelji rojake, ki radi pridejo v domovino nazaj. Celo na Rusovsko so že nekateri odšli, ker tukaj niso našli prostora, videči, da se pri nas samo tuji urivajo. Slovenci imajo toliko sposobnih učiteljev, da bi se na Slovenskem vse srednje šole mogle napolniti, in še ne bi vsi službe dobili, in pri takih okoliščinah si predrzne g. dr. Kaiserfeld Slovincem očitati, da nimajo zadosti šolskih moči, in da so tedaj slovenske srednje šole nemogoče? „Amicus Plato, sed magis amica veritas.“ Slednjič še je hvalil svojega priljubljenega otroka, namreč tukajšnjo real-gimnazijo, in hotel dokazati, da je ta šola izvrstna, ker je nemška. To je že vendar predebelo bilo, in nek narodnjak reče vmes, da je ta šola precej slaba. Ali tu je nastal tak krik in nered, da življenje ni več varno bilo. Cela nemškutarska drhal se je vzdignila po stoleh in po mizah skakala, in vse je kričalo: „vzrite Slovence ven!“ Nekteri so kakor besni proti mizi, kjer so Slovenci sedeli, s pestjo dirjali in kričali: „vun ž njimi“, drugi so jih spet nazaj držali; ali ko se še Slovenci vendar niso umaknili in mirno sedeli kakor poprej, se je divja druhal njih stolov lotila in jim jih spod sedeža potegnila; ko so že po ljudeh začeli segati, ni drugega ostalo, kakor umakniti se, in tako so vsi nazoči Slovenci, ko njim je g. dr. Straffella pretil, da jih bo s policaji pustil tirati, odšli, da bi se pred surovostjo Ptujčanov barem življenje ohranili. Ptujčanom na čast pa moramo reči, da večje surovosti nikoli nismo doživeli. Kakor smo potem izvedeli, je bil ta manever osnovan zato, da ne bi mogel narodni kandidat g. dr. Ploj govoriti, in nemškutarji so pravili, da se njim tudi ta lepa prilika ne bi pripetila Slovence odgnati, bi g. dr. Ploj-u vendar na vsak način govoriti zaprečili. Velika škoda je, da ni g. dr. Ploj smel govoriti, on bi marsikteremu meščanu, kateri še ni v nemškutarske mreže pregloboko zapreden oči odprl, on bi njim ničljivost govora dr. Kaiserfelda razodel, in njim jasno dokazal, da politika ustavovorne stranke k absolutizmu vodi. Dosti mestjanov je izgovorilo željo, da bi radi g. dr. Ploja slišali govoriti, ker s protivnim kandidatom niso bili zadovoljni. To je vodjem nemškutarske stranke znano bilo, zato je njihova parola bila, govor narod-

nega kandidata na vsak način zadušiti. To so tudi dosledno izveli, ker, ko je g. dr. Ploj drugi dan pred volitvijo za besedo prosil, mu je tudi takrat trdno zabranjeno bilo govoriti. In to se ne imenuje terorizem, to se pravi liberalno, prosto voliti? Da na Ptujem! Mi pa bomo zvesti ostali narodni reči in sigurno pričakujemo, da bo prišel enkrat plačilni dan, ko bodo Slovenci zmagali, ako še je kje kaj pravice. Sicer pa je vendar vidno, da se oni naše duševne moči bojé, zato se bojé naših govorov, naše besede.

Iz slov. bistriškega Pohorja.

11. septembra. [Izv. dop.] Kolikokrat greš v davkarijo, mrmdraš, da že imaš toliko davka (štibre), ker zares opazuješ, da moraš leto za letom več plačevati. Letos nekaj goldinarjev, pa spet drugo leto nekaj, in tako se nabira in raste davek, da presega že skoro polovico tega, kar se je pred 15 ali 20 leti plačevalo. Kdo je tega kriv? Gotovo tisti, ki nam davke nalagajo. In kdo nam je dosihmal davke nalagal? Vsi vemo, da je zemljišni davek (gruntna štibra), kakor je bil pred 20. leti, da tedaj narašča davek samo za deželne in okrajne potrebe. V deželnem zboru sta nas do zdaj in nas bosta, žalibože, tudi letos po zadnji sleparni volitvi zastopala „kamški strah“ in „kratki Fric.“ Kimata sta do zdaj in bota tudi naprej z laži-liberalno stranko, ki nam krati pravice našega naroda, našega blagostanja. Potezala se bosta spet za kakega prišlega tujca, ki se je že, bog vé kje potepal, da bi gladil pot tje, kjer pojejo pruske šibe in leskečejo pikelhavbe. — Kdo pa sedi v našem okrajnem zastopu? Vse občine celega našega okraja imajo pravico, če se ne motim, 13, reči samo trinajst mož voliti in vsi ti so skoro sami zagriznjeni nemčurji, kakor n. p. črešnovski „Sorschagg“ in spod polskarski „Hrastnigg.“ Imenovana dva sta po okrajnem zastopu bojda tudi za to odločena, da bi nam prišla prihodnje leto zemljo pregledat in klasificirat, ki pa našo pohersko zemljo tako poznata, kakor zajec boben. Vse druge, ki jih je še enkrat toliko voli skoro samo mesto. In tu, kjer se govori in sklepa o celem okraju, bi nemškutarski mesarji in usnjari radi skrbeli samo zato, da bi se na okrajne stroške po gladkem vozili do svojih vinogradov in pri tem kričali: „E bos die bindischen können uns gern hoben.“

Kmetje tirjajmo, da se krivica, ki se nam na ta način godi, odpravi! Proč z okrajnim zastopom, v katerem mi kmetje nismo zastopani v razmeri naših davkov! Proč prihodnjič s poslanci kakor sta Seidl in Brandstetter!

Pokažimo drugokrat bistriškim nemčurjem, ako nam pridejo pred volitvam debelega Konrada in kratkega Friceta priporočat za poslanca, kje je pot iz Pohorja. Če jih že bistriška sonjat hoče imeti, pa si jih naj voli; mi pa raje ostanimo pri domačinih in se potegujemo drugokrat za domače

veter ne krepča, solnce me ne greje. Ne ostane mi nič družega, nego da legnem in umrem . . . Zakaj zastoj dan gabljati, čas ne bo čakal na nas! Počnimo delati, pa se bo ta našel, ki nam bode pomagal, ako počnemo enkrat delovanje, pozabila se bo vsa nesloga in razdor. — Ej, pa počnimo tedaj, pa počnimo, reče Georgij. — Daj mi roko, Georgij, bog naj dade, da se počne od tega dne odrešenje naroda od vseh nadlog, ktere ga tiščé. Narod je dolgo trpel, pa zdaj bo konec trpljenja, take prilike se zdaj prikazujejo. Narod se je prebudil in strašno se bo maščeval ze kri, katero mu je sovrag prelil. — Da bog da, reče Georgij in oba odideta od hiše.

Po onem so se moji otroci razgovarjali cela dva eni, ali tako tiho so se razgovarjali, da ne bi mogel nikdo ne ene besede razumeti njihovega pogovora, a tretji dan odideta obadva, eden v Kragujevec a drugi v Piroto za svojim poslom. Ko je Nedeljko slovo jemal, gledal je nekako dolgo Nedeljko in težko je vzdihoval, nekolikokrat jo objame in poljubi. — Kaj je tebi danes, poprašam ga: kakor bi šel na konec sveta, desetkrat se poslavljaj! — Oj mati, kdo ve, morda se ne bomo

več videli, spregovori on tiho in spodpade konja. — Moje sree je ta mah spopadla neka otožnost a Nedeljka je bila vesela, srečna, ona nij slutila nikakega zla.

VIII.

Čakamo, bože! našega Nedeljka dan, čakamo dva, čakamo teden dni, ali njega nij, pa nij. „Kaj je in kako je z njim“, mislila sem si. Večkrat sem poprašala hčer svojo, kaj se je neki dogodilo našemu Nedelku, jaz se zanj bojim! Da ne bi bil zbolel, da se mu nij drugo kako zlo pripetilo? . . . Kaj mu zamore biti! besedovala je Nedeljka: najbrž nij še izvršil svojih poslov, ko jih izvrši, pa pride. — Neče to biti, dete moje, neče to biti! Vešli, kaj je nama rekel, ko se je poslavljaj. „Morda se ne vidimo nikdar več . . .“ Ej ala me je nekak strah spopadel! Bojim se zanj . . . A Nedeljki se vderó solze po obrazu ona izide na dvorišče, gre na vrt, in ostala je tam celo uro plačoč. Prešlo je nekaj časa, in midve nijsve nič slišali o našem Nedelku. Približa se veliki teden. Bilo je ravno na veliki četrtek. Sedive jaz in Nedeljka v sobi za goste, pa pleteve nogovice, ko na enkrat zaslišivi konjski trpot.

Jezdec se vstavi pred našo hišo. „To je Nedeljko“ mislim si in mu pohitim nasproti; ali to nij bil on! To je bil Šterije iz Niša. Vzemem konja in ga peljem v konjišnico, a Nedeljka pelje njega v sobo. Kar zaslišim jok in Nedeljino jovkanje in poletim v sobo, da zvem kaj je? Ko pridem notri, najdem Nedeljko ihteč in sedeč na škrinji in poleg nje Šterijo, ki se hudičevo smeši, kakor da bi mu bil prijeten ta jok, in kakor bi bil ravno zato prišel da samo moje milo dete muči. — Kaj je za boga, kaj veste, kaj se je dogodilo? pobaram ga in sree se mi stisne v prsih. — Kaj se je dogodilo. Lepega zeta ste si izbrali, več vam ne morem reči! Razbojnika, morileca, reče Šterija, in se smeje kakor nor. — Ne pripuščam, da se kdo mojemu zetu roga, naj bo kakoršen če, moj zet je, moje dete. — Molči, ne kriči, reče Šterija hladno: sliši naj pred vse, pa potem brani razbojnika. Vešli, da je zbral četo aramij (tolovajev) da je počel krasti in napada ljudi? Ali bog ne pripusti, da on svoje pogansko rokodelstvo dalje vrši in tako prepade pestem paše, ki ga je poslal Midatu v Ruščuk: Midat nij dolgo premišljeval, pa je takoj dal obesiti zlodeja. To sem imel povedati vam. (Konec prih.)

narodne poslance! Pokažimo jim, ker so nas pri zadnji volitvi tako nesramno oslepili, da se na našem Pohorju še ne svetijo „pruske pikelhavbe.“
Kmet iz slov. bistriškega Pohorja.

Politični razgled.

Denes se začno deželni zbori. Kakor novine pišejo utegnejo kake štiri tedne zbrani biti, kar je samo žele, ker so deželne zadeve dozdej jako zanemarjene bile. Bati se je le, da bodo oni deželni zbori, v katerih vlada nemška ustavovernost, gubili čas s frazami, ktere čitamo že tri leta v „N. Fr. Presse“, „Tagespost“, „Laibacher Tagblatt“ itd.

Ustavoverneži so v očigled deželnih zborov in zavoljo tega, ker se vidijo dvojni večini federalistov nasproti padli iz svoje zmagepijanosti v negotibni „kacenjamer“. Za božjo voljo se prosijo edinosti in se hrabrijo s tem, da bodo storili poslednji korak t. j. izstopili iz državnega zbora. Do tega pa najbrž ne bode prišlo, ravno tako ne, kakor ni prišlo do nedovolitve budžeta, ktero so isti organi zagovarjali. Ne je se juha tako vroča, kakor se kuha.

Ministerijelni viri poročajo, da je Hohenwart ogerskemu ministerskemu predsedniku gr. Andrašiju bitstvenost tega, kako misli s Čehi in drugo opozicijo doseči pomirjenje razložil, ter da je oni z glavnimi rečmi zadovoljen. Čudno je potem vedenje tistih magjarskih listov, o katerih je znano, da so v Andrašijevi službi, pa vendar podpirajo ustavoverno kliko.

Hrvatski odnošaji nasproti Oggerski čedalje bolj glave beli Magjarom, in njih novine, ki so prej stalno molčale o Hrvatih, kakor da bi jih ne bilo več, razglabajo zdaj od dne do dne tirjatve hrvatske narodne stranke. Zanimiv je posebno magjarski strah pred ono stranko hrvatskih narodnjakov, ki neč o zvezi z Oggersko ničesa slišati. Ravno tako so Deakova glasila zaradi tega glavo izgubila, ker se oggerska levica bliža hrvatski narodni stranki z namenom, podreti zdajno državno zvezo z Avstrijo in osnovati čisto personalno unijo, ker se jej zdaj čas posebno ugoden vidi.

Česki list grofa Hohenwarta odločno opominjajo, naj izkuša odpraviti grofa Beusta, ker so znamenja, da bode sicer Beust z Bismarkovo pomočjo naskakaval proti Hohenwartu. Zanimljivo je, da Hohenwartovo glasilo „Oesterreichisches Journal“ to pač citira, a neče oporekati, da bi neistinito bilo.

Oggerski minister Andraš je v ukazi in v imenu cesarjevem pred se poklical škofa iz Stuhlweissenburga in mu izrekel cesarjevo nezaupanje in nevoljo nad tem, da je ta škof brez nje-govega dovoljenja v svoji škofiji razglasil dogmo o nezmotljivosti papeževi. Škof je obljubil pokoriti se.

V francoski narodni skupštini je odlični govornik poudarjal potrebo, vse državne stroške zmanjšati kolikor mogoče. Narod, rekel je, kateri bi po taci nesrečah in v sredi toliko razvalin brez sprememb v prejšnji lehkoti dalje živel, res bi zaslužil svojo veljavnost v svetu izgubiti. Francoska mora imeti armado in pomorsko vojsko ali treba jej miru, in brez da bi v prihodnjost gledala, ktera je v božjih rokah, hoče samo svoje moči zbirati, da se oporavi in okrepeča.

Poslano.

Častiti gospod vrednik!

Telegram iz Ptujja od 7. septembra 1871 natisnjen v „Slov. Nar.“ št. 105 moram v tem smislu popraviti, da se gospodu dr. Ploju govorjenje ni moglo zabraniti, ker se zato celo oglasil ni. Menila sva se pred volitvijo z gosp. dr. Plojem, brez da bi on le z eno besedico omenil bil, ka hoče še pred volilci kot kandidat spregovoriti. Ko je volilna komisija osnovana in volitev sama se

uže pričela bila, omenil je narodni volilec Središčanski župan, naj bi se njemu kandidatu dovolilo, poprej še govoriti k volilecem. Jaz pa sim ga opomenil, da se to, ker je volilna komisija že osnovana, ne more več dopustiti z ozirom na dotična postavna določila.

Prosim v smislu §. 19 postave od 17. grudna 1862, da natisnete to pravilo v prihodnji številki „Slov. Naroda.“

V Ptujju 11. septembra 1871.

C. kr. okrajni glavar.
Trautwetter.

Poslano.

Častiti gospod vrednik!

Neki dopis iz Ptujja nahajajoči se v 104 številki „Slov. Nar.“ od 7. septembra 1871 terdi, da se je pri meni vložila tožba proti dr. Str., ker je ta dva dijaka baje nepotavno zapreti dal, in da ni pričakovati nobenega vspeha, kajti sem pri volitvi, kakor pravi dopisnik, postopal pristransko in prav sirovo proti narodni stranki.

To reč pojasneva je moram omeniti, da se pri c. kr. okrajnem glavarstvu ni vložila nobena tožba proti dr. Str., in da je po tem takem tudi sovražno domnenje moje pristranosti popolnoma neopravičena. Za svoje čisto nepristransko vedenje pri volitvi sklicavam se na spričevanje predsednika, narodnega pa gotovo resnicoljubnega gospoda prošta dr. Vošnjaka v Ptujju.

Poziv Ptujskemu županu, naj skerbi za mir in red v mestu na dan volitve, opira se na §. 24 občinske postave, po katerem je oskerbovanje ter izvrševanje lokalne policije županijam izročeno.

Pozivljam gospoda vrednika v smislu §. 19 postave od 17. grudna 1862, da daste to popra-

vilo natisniti v prihodnji številki svojega lista.

V Ptujju, 11. septembra 1871.

C. kr. okrajni glavar.
Trautwetter.

Poslano.

Gospod vrednik!

Štev. 105 prinaša dopis „Iz gornjih Halož“ v kojem se bere od besede do besede: „slava Francu Zagodinu, ki je napis: Izvolite Rodoška, razčesal.“

Omenjeni po nepoznani roki v šetnici k volišču prilepljeni napis sem jaz spodaj podpisan po zaukazu gosp. okrajniga glavarja odvzel in na stran vrgel; volilni mož Fr. Zagodin pri tem naključeno nazoč je samo videl, ko sem jaz ovi plakat s zida potrgal.

Prosim da to popravilo natisnete v prihodnji številki Narodovi.

V Ptujju dne 11. septembra.

Wrattetz.

uradni sluga pri c. kr. okrajnem glavarstvu.

Dunajska borza 13. septembra.

Srebro	118	75
C. k. cekin	5	70
Napol.	7	45

Učenke iz dežele, (17—3)

ktere v celjsko deklisko šolo hodijo, želi neka gospodčina, ki ima izpite za učiteljico, v stanovanje vzeti, oskrbi tudi hrano in vsake vrste poduk, je slovenskega in nemškega jezika zmožna. Iz prijaznosti o tem se več izve v pisarni osnovalnega odbora banke „Slovenije“ v Celji, gosposke ulice št. 19.

Prva javna via trgovinska šola

(5) na

Dunaji,

Leopoldstadt, Praterstrasse 32,

Karl Porges,

direktor.

Izšolani učenci uživajo to dobro, da zamorejo kot enoletni prostovoljci vstopiti v c. k. armado, brez da bi morali delati izpit za prostovoljce.

Zavod je razdeljen na dvoje: a) Šola, b) Specijalen tečaj. Šola obsega tri tečaje: I. Pripravno leto; II. Šolski poduk; III. Praktično delovanje. — Specijalni tečaji: I. Poseben oddelek; II. Železniški oddelek; III. Zavarovalni oddelek; IV. Ponavljajoči oddelek za izšolane učence (enoletne prostovoljce); V. Večerni poduk.

Šolski poduk prične začetkom oktobra.

V posebnem oddelku tega zavoda, v

Podučnem komptoir-u za trgovinske znanosti

se vedno prejemajo taki, ki zbog starosti, stanu in poslov ne morejo v šolo.

Dne 3. oktobra se prične

večerni tečaj

na tri mesece o navadnem in dvojnem knjigovodstvu, o trgovinskem računanju, dopisovanju in o menjicah; dir. Porges.

Dalje se pričnó pripravi tečaji za trgovinsko, železniško-opravniško in poslovanje pri telegrafu za vse tiste, ki želé služeb pri železnicah.

Učitelji so izbrani izmed skušenih uradnikov c. k. priv. se-verne železnice.

Dalje se odpre specijalen tečaj o zavarovanju vse prek.

Zavod je visoko ministerstvo nauk in prosvete stavilo v eno vrsto z akademijami obstoječimi v Avstriji, ktero odlikovanje je le nasledek izvrstne uprave zavoda in zadobljenih vspehov pri poduku. Pridobljenimi vspehi pri poduku in nevtrudljivo skrbnostjo ravnateljstva, je ta zavod stvaril tako konkurenco, da že druge učilnice posnemajo izgledno organizacijo tega zavoda. Vpisovanje se začne od 26. septembra naprej.

Programi se dobe v zavodu in vsenčilščini bukvarnici Beck-ovi, na Dunaji, Rothenurmstrasse, Nr. 15, zastoj.

Kovane, uradno preiskane **decimalne vage** četirivoglate oblike:

Nositeljna moč:	1	2	3	5	10	15	cent.
Cena, gld.:	18	21	25	35	45	55	
Nositeljna moč:	20	25	30	40	50	cent.	
Cena, gld.:	70	80	90	100	110		

Balansirne vage:

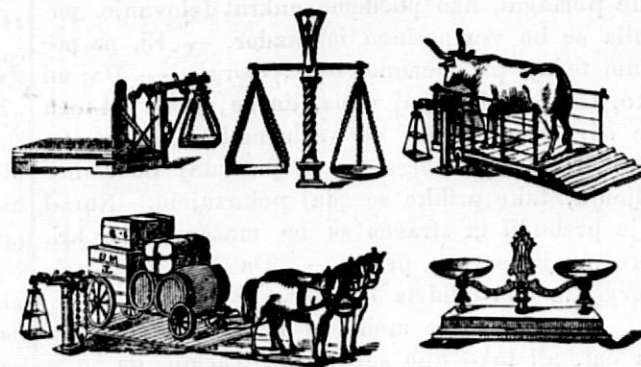
Nositeljna moč:	1	2	4	10	20	30	ft.
Cena, gld.:	5	6	7.50	12	15	18	
Nositeljna moč:	40	50	60	70	80	ft.	
Cena, gld.:	20	22	25	27.50	30		

Vage za živino z železnim obroč-jem in utegi (gevihti):

Nositeljna moč:	15	20	25	30	40	50	cent.
Cena, gld.:	150	170	200	230	300	350	

Mostne vage:

Nositeljna moč:	50	60	70	80	100	cent.
Cena, gld.:	350	400	450	500	500	
Nositeljna moč:	120	150	200	300	cent.	
Cena, gld.:	600	650	750	900		

Dalje vse sorte druge vage in utegi.

Naročilom proti pošiljanju denarja ali na poštno poduzetje ustreže precej:

L. Bugani & Comp., fabrikanti vag in utegov.

Dunaj, mesto, Singerstrasse Nr. 10.